

Landbruks- og Matdepartementet (LMD)
Postboks 8007 Dep.
0030 OSLO
E-post: postmottak@lmd.dep.no

Deres ref: 200701244-/HKL

Vår ref:

Dato: 5. sept. 2008

HØRINGSSVAR. FORSLAG OM ENDRINGER I OMSETNINGSLOVEN.

Det vises til Landbruks- og matdepartementets høringsbrev av 3. juni 2008, hvor det foreslås en rekke endringer i Omsetningsloven med sikte på å få et mer fungerende og effektivt råd.

Norkorn er en felles organisasjon for norske bygdemøller og kornsiloer, og har som formål å ivareta medlemmenes felles nærings- og bransjepolitiske interesser. Norske bygdemøller tar i dag imot ca 40 % av det norske kornet i førstehånd, og står for ca 30 % av den samlede norske produksjonen av kraftfôr.

Norkorn har siden 2002 vært representert med en egen plass i Omsetningsrådet. Bakgrunnen var dereguleringen av førstehåndsomsetningen av korn, og etableringen av den nye markedsordningen i 2001 hvor markedsreguleringsansvaret ble tillagt Norske Felleskjøp.

Høringsbrevet ble behandlet i norkorns styre 17. juni.

Generelt

Norkorn ønsker innledningsvis å understreke at vedtak fattet av Omsetningsrådet har grunnleggende betydning både for markedsreguleringen av jordbruksvarer og i mange tilfeller for konkurransen i markedet og mellom markedsregulator og dens konkurrenter (jfr. også St.prp. nr 19 (1999-2000), kap. 5.2.3). Dette faktum er grunnleggende for norkorns tilnærming og vurderinger i foreliggende sak.

Norkorn stiller seg på generelt grunnlag positiv til at LMD nå har tatt initiativ til en samlet gjennomgang med sikte på forenkling og effektivisering av selve organiseringen.

For organer og organisasjoner generelt vil likevel endringer i organisering og representasjon rent prinsipielt måtte bli en avveining mellom behovet for en effektiv organisering på den ene side og behovet for deltagelse og representativitet på den andre. Det optimale balansepunkt vil avhenge av hva slags organ eller organisasjon det gjelder. Konklusjonene vil normalt bli annerledes for en bedrift enn for et partssammensatt organ av type Omsetningsrådet, og er viktig for den legitimitet organisasjonen har og vil få. For Omsetningsrådet er legitimitet omkring beslutningsprosess og vedtak viktig.

Arbeidsutvalget, Tilsynsutvalget og Omsetningsrådet

Basert på vurderingene foran omkring effektivitet, deltagelse og legitimitet, har norkorn følgende synspunkter på LMDs forslag vedrørende Omsetningsrådets ulike organer:

- *Tilsynsutvalget*; Vi deler fullt ut departementets vurderinger om at Tilsynsutvalget har utspilt sin rolle, og derfor kan avvikles. Funksjonene ivaretas i dag på annen måte.
- *Arbeidsutvalget (AU)*; Vi er enig i departementets hovedargumentasjon om at en rekke av sakene AU behandler i dag med fordel kan delegeres til sekretariatet, og at det normalt ikke bør være behov for et saksforberedende organ overfor et Omsetningsråd forutsatt at det reduseres i antall medlemmer. Vi tror også, i likhet med departementet, at bortfall av AU vil kunne stimulere mer faglige og prinsipielle diskusjoner i selve Omsetningsrådet.

Samtidig er det klart at spørsmålet om avvikling vil være noe avhengig av den størrelse på Omsetningsrådet som Stortinget til slutt måtte vedta. Et fortsatt stort Omsetningsråd kan gjøre det nødvendig å beholde et AU for å sikre de drøftinger en tross alt har behov for. Norkorn er derfor enig med departementet i at det bør være en åpning for å etablere et arbeidsutvalg om Omsetningsrådet selv skulle ønske det, men at det ikke blir noen lovregulert plikt.

- *Omsetningsrådet*; Vi er grunnleggende enig i at dagens Omsetningsråd er for stort til å utgjøre noe godt diskusjonsforum eller beslutningsorgan. Størrelsen og saksforberedelsen i AU kan også ha en ansvarspulveriserende effekt i selve Omsetningsrådet, og som i tilfelle er alvorlig for et organ som fastsetter regelverk og avgjør saker av stor konkurransemessig betydning. Samtidig ønsker vi likevel å poengtere at omfanget av diskusjon i de enkelte saker også dels vil være en funksjon av hvor viktig de enkelte saker enten prinsipielt eller materielt måtte være for de ulike representanter. M.a.o. at selve *partssammensetningen* også har stor betydning for de meningsutvekslinger og prinsipielle diskusjoner en måtte savne i dag og ønsker å legge til rette for fremover.

Norkorn vil derfor understreke viktigheten av rådets sammensetning, og at de mest berørte interesser er representert. Sammensetningen er i tillegg avgjørende for Omsetningsrådets legitimitet, jfr. innledningsvis. Vårt syn på sammensetningen fremgår under.

Norkorns plass i Omsetningsrådet

Norkorn anser Omsetningsrådet som et svært viktig organ for bransjens rammebetingelser. Dette forsterkes av at markedsordningen for korn fortsatt er relativt ”ung og uprøvd” sammenlignet med de øvrige, og at det derfor er av stor betydning å kunne være representert direkte i selve forumet både når den og andre relevante spørsmål er oppe til behandling. Det er en svært sterk konkurranse i kornmarkedet, samtidig som markedsordningen for korn herunder markedsreguleringen fortsatt er i utvikling;

- Deler av regelverket og/eller forvaltningen av det er ikke helt på plass. Det gjelder eksempelvis regelverket for anbud/overlagning.
- En har fortsatt et begrenset erfaringsgrunnlag med deler av regelverket.
- Siste års prisfluktuasjoner på verdensmarkedet satte markedsordningen under press, og skaper indre spenninger omkring forvaltningen.
- Organiseringen av markedsreguleringen er p.t. noe uklar rent formelt.

- Markedsfordelingen mellom samvirke og ikke-samvirke har vært i stor endring siden 2001, og er det for fortsatt.

I forhold til Omsetningsrådets funksjon som løpende tilsynsorgan med markedsreguleringen, er det også svært viktig å ha mulighet for å delta direkte i diskusjoner og prosesser i selve rådet.

For ordens skyld påpekes også at markedsordningen for korn spiller en avgjørende rolle i norsk landbrukspolitikk, og derved for alle aktører i verdikjeden.

Norkorn er derfor sterkt uenig i departementets forslag om å frata Norkorn dens egen plass i Omsetningsrådet, og erstatte den med en felles plass sammen med Kjøtt- og Fjørfebransjens Landsforbund (KLF), Norges Frukt- og Grønnsakgrossisters Forbund (NFGF) og NHO Mat og Drikke.

Vi ønsker å minne om at norkorn ble gitt plassen i Omsetningsrådet som en direkte følge av det landbrukspolitiske kompromisset den nye markedsordningen for korn var i 2000/2001. Det var den gang på ingen måte åpenbart at markedsreguleringsansvaret skulle tillegges Norske Felleskjøp, i praksis Felleskjøpgruppen. Alternativet var at reguleringsansvaret ble tillagt Statens landbruksforvaltning (SLF), og som også var Norkorns ønske ut fra rene konkurransehensyn. Konkret ble følgende uttalt i h.h.v. Ot.prp. nr 69 (2000-2001) og i Innst. O. nr 87 (2000-2001):

”Pris- og markedsreguleringsansvaret legges til Norske Felleskjøp. Det legges til grunn at suppleres med tiltak for å bidra til konkurranse i kornhandelen, og at en betydelig del av førstehåndsomsetning og foredling av korn håndteres utenom Felleskjøpssystemet. Det skal legges til rette for konkurranse på likeverdige vilkår. De landbrukspolitiske og konkurransepolitiske rammevilkår, herunder markedsregulators mottaks- og forsyningsplikt, vil bli utformet ut fra dette”.

Videre heter det i Ot.prp. nr 69 (2000-2001) følgende i kap. 3.3. ”Tiltak for å fremme konkurranse i kornhandelen”:

”Vedtaket om å gi Norske Felleskjøp markedsreguleringsansvaret i den nye markedsordningen ble gjort under forutsetning av det ble satt i verk tiltak for å bidra til konkurranse i kornhandelen og at en betydelig del av førstehåndsomsetningen og foredling håndteres utenom Felleskjøpsystemet”

Selv om ovennevnte premisser ikke direkte omtaler plasser i Omsetningsrådet, vil et bortfall av den egne plassen utvilsomt bidra til å svekke norkorns muligheter for å bidra til ”å sikre konkurranse på likeverdige vilkår” i vår sektor og derved det landbrukspolitiske kompromiss som lå til grunn for ordningen. Vi konstaterer at den faktiske situasjonen, til tross for både departementets og Stortingets utsagn om markedsfordeling i kornmarkedet, er at bygdemøllene samlet har opplevd en vedvarende reduksjon i markedsandelene både i førstehåndsomsetning og foredling siden 2001 (en rekke bygdemøller er kjøpt opp av Felleskjøpet). På denne bakgrunn, og tatt i betraktning den relativt korte tiden som har gått siden den nye markedsordningen trådte i kraft, finner vi det svært overraskende at departementet så kort tid etter foreslår å frata norkorn dens egen plass i Omsetningsrådet.

En felles plass med KLF, NFGF og NHO Mat og Drikke, som foreslått av departementet, er ingen god erstatning. Vi har på ingen måte mistillit til de øvrige organisasjonene, men

konstaterer at det ikke vil være mulig for disse å forsvare korninteressene fullt ut selv med god vilje. Det er bare norkorn som på en god nok måte kan ivareta bygdemøllenes interesser.

For øvrig er norkorn av det prinsipielle syn at på samme måte som markedsregulatorne alle har én plass hver i Omsetningsrådet for å ivareta sine retter og plikter, bør også de bransjer som er mest berørt av Omsetningsrådets virksomhet så vidt mulig være representert slik at de best kan ivareta sine interesser. Det handler om legitimitet. De bransjer som er mest berørt er utvilsomt de som opererer parallelt til markedsregulatorne i de respektive verdikjeder.

Oppsummert mener vi derfor at ut fra så vel forutsetningene for markedsordningen som den faktiske situasjonen i markedet, må norkorn få beholde representasjonen i Omsetningsrådet udelt.

Delegering av myndighet til sekretariatet / SLF

For å sikre et godt fungerende Omsetningsråd er det viktig at det forelegges og inviteres til å drøfte og gjøre vedtak i de "riktige" typer saker. Etter vårt syn vil dette primært omfatte større saker så som budsjett, regnskap, regelverk, avgiftsstørrelse, evt. klagesaker samt prinsipielle spørsmål.

Prinsipielle spørsmål, regelverk og avgiftsnivå er det åpenbart må forelegges Omsetningsrådet. Vi ønsker likevel å understreke at budsjett- og regnskapssaker i all hovedsak også bør forelegges Omsetningsrådet. For selv om Omsetningsrådets behandling av denne type saker ofte kan fremstå som ren "sandpåstrøing" i dag, vil vi minne om at Omsetningsrådet også har en viktig kontroll- og tilsynsfunksjon/ansvar som det må gis mulighet til å ivareta også på dette området.

Oppsummert er imidlertid Norkorn enig med departementet i at en god del saker med fordel kan delegeres til sekretariatet / SLF, og at det derfor bør gis en hjemmel for dette i Omsetningsloven.

Med hilsen

Arvid Bratlie
styreleder

Gulbrand Eng
nestleder